

ผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรที่มีต่อการอธิบายทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

Effects of Using DACIR Instructional Process on Historical Explanation of Upper Secondary Students

ศศธร เรืองวิริยะชัย,* ชัยรัตน์ โตศิลา,** และศศิพัชร จำปา***

Sasaton Ruangviriyachai, Chairat Tosila, and Sasiphat Champha

Received: October 14, 2024 Revised: November 21, 2024 Accepted: December 4, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรที่มีต่อพัฒนาการของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่องประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยด้วยกระบวนการเรียนการสอนแดคิร จำนวน 3 แผน มีค่าดัชนีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแดคิรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนการสอนแดคิร, การสอนประวัติศาสตร์, การอธิบายทางประวัติศาสตร์

* นักศึกษาศาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Students of the Social Studies Teaching Program, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Social Studies Teaching Program, Faculty of Education, Silpakorn University

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Social Studies Teaching Program, Faculty of Education, Silpakorn University

Abstract

This research aimed to examine the effects of the DACIR instructional process on the development of historical explanation skills among upper secondary school students. The sample consisted of 40 Grade 10 students enrolled in the first semester of the 2024 academic year at Benjamarachutit Ratchaburi School, Na Mueang Subdistrict, Mueang District, Ratchaburi, under the Office of the Basic Education Commission. The research instruments included three lesson plans on key issues in Thai history using the DACIR instructional process, which were evaluated as highly appropriate. Data were collected using a historical explanation assessment tool with high reliability. The data were analyzed using mean, standard deviation, and repeated measures ANOVA.

The results indicated that students' ability to construct historical explanations improved significantly after receiving instruction through the DACIR process at the .05 level.

Keywords: DACIR Instructional Process, Teaching History, Historical Explanation

บทนำ

มนุษย์ล้วนปรารถนารู้เรื่องราวความเป็นมาของตนในอดีตทำให้เกิดศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในอดีตขึ้นเรียกว่า “ประวัติศาสตร์” คำนี้มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า "Historia" หมายถึง การสืบสวนและค้นหาความจริง รวมถึงวิเคราะห์พฤติกรรมและเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อวิวัฒนาการของสังคม (Collingwood, 1978) การไต่สวนเพื่อให้เข้าถึงความจริงเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์หรือการวิเคราะห์วิจารณ์วิธีการได้มาซึ่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ การเข้าถึงความจริงทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องใช้หลักฐานอ้างอิงที่ผ่านการสอบสวนข้อมูลก่อนนำมาใช้เพื่อเป็นกรอบแนวคิดสำหรับศึกษาประวัติศาสตร์ที่สามารถเปลี่ยนคำอธิบายทางประวัติศาสตร์หรือนำไปสู่การสร้างคำอธิบายที่ไม่เคยมีมาก่อนได้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัชณิยะ, 2525; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558; Maza, 2017)

การศึกษาประวัติศาสตร์มีบทบาทในการพัฒนาทักษะการสืบค้นและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างอดีตและปัจจุบัน เสริมสร้างการคิด การวิเคราะห์วิจารณ์ การสังเกต และการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ อย่างรอบคอบ นอกจากนี้ยังพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจตนเอง การศึกษาประวัติศาสตร์ที่อิงหลักเหตุและผลส่งผลให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีตได้อย่างชัดเจนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554; สิริวรรณ ศรีพหล, 2554; เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา, 2559) จุดมุ่งหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์จึงมุ่งเน้นการทำความเข้าใจเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต พัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลผ่านการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบันเพื่อเข้าใจสภาพสังคมในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ได้พัฒนามาเป็นแนวทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียน ได้แก่ 1) การพัฒนาความรักชาติ 2) การสร้างความเป็นตัวของตัวเองผ่านการคิดวิเคราะห์ 3) การเรียนรู้จากอดีตเพื่อตระหนักถึงเปลี่ยนแปลงในอนาคต และ 4) การสอนให้คิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ (สืบแสง พรหมบุญ, 2523; Savage & Armstrong, 1992; อดิสร ศักดิ์สูง, 2550) ทั้งนี้การสอนประวัติศาสตร์ควรเน้นพัฒนาทักษะการคิดซึ่งเป็นรากฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้คิดวิเคราะห์และประยุกต์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติและพัฒนาการคิดเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2542) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง 2560 ยังได้เน้นให้รายวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อสังคมและมนุษยชาติ

การศึกษาประวัติศาสตร์นอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์แล้วยังเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและจุดมุ่งหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ การสร้างความเข้าใจทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยการใช้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถอ่าน วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และถ่ายทอดเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลและชัดเจน ซึ่งสามารถพัฒนาได้ด้วยการใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การคิดตามลำดับเวลา ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์และตีความการวิจัย และการวิเคราะห์และตัดสินใจ เรื่อง ประเด็นประวัติศาสตร์ (National Center for History in The Schools, 1996; Ruff & Nelson, 1998) องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและเข้าใจในบริบทของเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างเป็นระบบที่สะท้อนผ่านการอธิบายทาง

ประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะการเขียนจะช่วยให้เห็นถึงกระบวนการคิดเชิงประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนที่สุด (Spring, 1985; สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ, 2544) การอธิบายทางประวัติศาสตร์สามารถทำได้หลายวิธีตามรูปแบบของการสื่อสารที่ใช้ ถ้อยคำเนื่องจากทำให้ทราบเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารได้อย่างตรงตามประเด็นของการสื่อสาร การเขียนเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวด้วยภาษาหรือตัวอักษรที่ผ่านกระบวนการคิดแล้ว (วิศัลยศยา รุดดิษฐ์, 2553) ทำให้สามารถตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ของผู้ส่งสารได้ (มาตยา อิงคนารณ และวนิดา ตรยางกูร, 2536) การเขียนถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความยากอันเป็นศาสตร์และศิลป์ที่จำเป็นต้องอาศัยความสามารถที่ได้รับมาและจากการฝึกฝนอันเกิดจากการรวบรวมข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล เหตุการณ์ เวลาและสถานที่ที่มีความ (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2524)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังคงพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนเพราะวิธีการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์น้อย และเน้นสอนเนื้อหาตามแบบเรียนมากกว่าการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นลักษณะของการท่องจำมากกว่าความเข้าใจ ขาดการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาเชื่อมโยงกับชีวิตของตนเองในปัจจุบัน ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์เชื่อมโยงกับทางประวัติศาสตร์ได้ (เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา, 2559; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) สภาพการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความเข้าใจและการอธิบายทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง

อนึ่ง ครูสามารถส่งเสริมการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้ด้วยการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่คำนึงถึงช่วงวัย โดยฝึกการตั้งสมมติฐานจากหลักฐานที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมเพื่อกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ และกำหนดประเด็นในการอภิปรายร่วมกัน ฝึกวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อหาสาเหตุและผลกระทบที่ปรากฏในเหตุการณ์ ศึกษาเหตุการณ์จากหลักฐานที่หลากหลายเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างที่นำไปสู่การโต้แย้ง จากนั้นเชื่อมโยงเหตุการณ์อดีตกับปัจจุบันอย่างเป็นระบบ (Gardiner, 1968; Roth, 2020; Taylor & Young, 2003; Wendell, 2020; White, 1973; White, 1943) แนวทางการสอนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ (DACIR) ที่ชัยรัตน์ โตศิลา ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 ของ Drake & Brown (2003) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งให้นักเรียนแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ผ่านการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยการอ้างอิงข้อเท็จจริงจากหลักฐานขั้นต้นและ/หรือชั้นรอง ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง รวมถึงเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างสมเหตุสมผล และมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักฐานหลัก ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 นำเสนอข้อค้นพบ การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนเหล่านี้สามารถส่งเสริมการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้ โดยเฉพาะขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เน้นให้นักเรียนฝึกการเชื่อมโยงเหตุการณ์และบริบททางประวัติศาสตร์ และขั้นนำเสนอข้อค้นพบที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการอธิบาย

ทางประวัติศาสตร์เนื่องจากนักเรียนต้องเรียบเรียงเรื่องราวที่ได้ศึกษาผ่านการวิเคราะห์หลักฐานเพื่อตอบสมมติฐานอย่างมีเหตุผลต่อเนื่องและอ้างอิงหลักฐานซึ่งนำเสนอข้อมูลทั้งที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและ/หรือแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล มีการเชื่อมโยงข้อมูลและการสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางประวัติศาสตร์ เมื่อทั้งสองชิ้นทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาและสร้างการอธิบายทางประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สวาทงค์ ดำเนินสวัสดิ์ (2550) กล่าวว่า การตรวจสอบความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในประเด็นทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้นควรสะท้อนผ่านการเขียนอธิบายทางประวัติศาสตร์

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น บทความวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงานที่มีต่อการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในอดีตได้อย่างชัดเจนขึ้นตามประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ด้วยการตรวจสอบผ่านการอธิบายทางประวัติศาสตร์ที่มีการเล่าเรื่องราวอย่างเป็นระบบตามลำดับเวลาและบริบททางประวัติศาสตร์จากการวิเคราะห์ตีความข้อมูลถึงสาเหตุและผลกระทบโดยอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

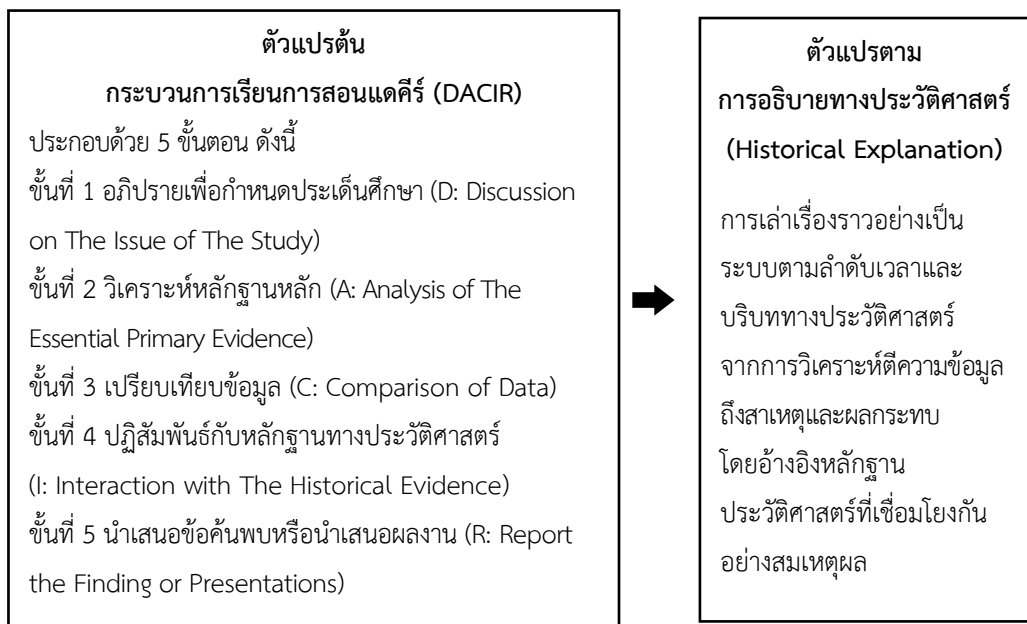
วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงาน

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงาน (DACIR) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้นักเรียนตั้งสมมติฐานจากหลักฐานที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนสืบค้นและใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาโดยนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงผ่านการวิเคราะห์ ตีความและสังเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (D: Discussion on The Issue of The Study) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักฐานหลัก (A: Analysis of The Essential Primary Evidence) ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล (C: Comparison of Data) ขั้นที่ 4 ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (I: Interaction with The Historical Evidence) และ ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อค้นพบหรือนำเสนอผลงาน (R: Report the Finding or Presentations)

ตัวแปรตาม คือ การอธิบายทางประวัติศาสตร์ (Historical Explanation) การเล่าเรื่องราวอย่างเป็นระบบตามลำดับเวลาและบริบททางประวัติศาสตร์จากการวิเคราะห์ตีความข้อมูลถึงสาเหตุและผลกระทบโดยอ้างอิงหลักฐานประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,392 คน

1.2 ตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรที่มีต่อการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ก่อร่างสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ (4 ชั่วโมง) 2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การปฏิสัมพันธ์และการเข้ามาของชาวตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์ (4 ชั่วโมง) และ 3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวก่อน ขณะ และหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (4 ชั่วโมง) รวม 12 ชั่วโมง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบหาค่าความเหมาะสมกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	แผนจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	แผนจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	แผนจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	แผนจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	แผนจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าความเหมาะสมกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความเหมาะสมตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ อยู่ในช่วงเดียวกันระหว่าง 4.87 - 4.89 โดยมีค่าคะแนนความเหมาะสมมากที่สุดสามารถนำไปใช้ได้

2.2 แบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศรัที่มต่อการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแบบเขียนเล่าเรื่อง จำนวน 3 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านประวัติศาสตร์และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน ตรวจสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ดังนี้

คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ มีค่าความสอดคล้องของแบบประเมินคือ 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ในการวิจัย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 **ขั้นก่อนทดลอง** สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนหน่วยการเรียนรู้เรื่องประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ศรั และแบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ จากนั้นนำเครื่องมือไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อนำมาปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัยต่อไป สุดท้ายนำเครื่องมือในการวิจัยไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเหมาะสมของแผนหน่วยจัดการเรียนรู้พบว่า มีค่าดัชนีความเหมาะสมตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ อยู่ในช่วงเดียวกันระหว่าง 4.87 - 4.89 โดยมีค่าคะแนนความเหมาะสมเฉลี่ย คือ 4.88 และวิเคราะห์แบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์เพื่อหาค่าความสอดคล้องของแบบประเมิน พบว่า มีค่า 1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ในช่วงเดียวกันระหว่าง 0.57 - 0.59 มีความยากง่ายอยู่ระดับปานกลาง ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในช่วงเดียวกันระหว่าง 0.78-0.90 มีอำนาจจำแนกอยู่ระดับดีมาก และค่าความเชื่อมั่น คือ 0.89 มีระดับความเชื่อมั่นดี ทั้งนี้ข้อเสนอแนะหลังการทดลองคือ ครูควรตรวจสอบการตีความของนักเรียนแต่ละคนเพื่อให้เกิดการรับรู้ภายใต้กรอบเนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างสมเหตุผล รวมถึงขั้นตอนการเปรียบเทียบข้อมูลครูควรยกตัวอย่างวิธีการสังเกตความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละประเด็นเพื่อให้ง่ายต่อ

การเปรียบเทียบข้อมูลต่อไป จากนั้นนำแบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ประเมินกับนักเรียนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3.2 ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่องประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตรคีร์ที่ได้สร้างและพัฒนาไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยและการชี้แจงรายละเอียดทางวาจาให้กับผู้เข้าร่วมการวิจัย

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 1 ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ก่อร่างสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 2 สัปดาห์ โดยชั่วโมงที่ 3 ให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อเท็จจริงจากกระบวนการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 2 และ 3 จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนสร้างผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์เป็นงานรายบุคคลนอกชั่วโมงเรียนเพื่อใช้ในการประเมินผลงานในระยะที่ 1

3.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์รายบุคคลครั้งที่ 1 ในกลุ่มของตนเองในชั่วโมงที่ 4 จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์แล้วเขียนอธิบายเรื่องราวตามประเด็นที่ศึกษาและตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 สุดท้ายนำเสนอเพื่อเปรียบเทียบเรื่องราวที่แตกต่างกัน

3.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 2 ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การปฏิสัมพันธ์และการเข้ามาของชาวตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 2 สัปดาห์ โดยชั่วโมงที่ 3 ให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อเท็จจริงจากกระบวนการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 2 และ 3 จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนสร้างผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์เป็นงานรายบุคคลนอกชั่วโมงเรียนเพื่อใช้ในการประเมินผลงานในระยะที่ 2

3.2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์รายบุคคลครั้งที่ 2 ในกลุ่มของตนเองในชั่วโมงที่ 4 จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์แล้วเขียนอธิบายเรื่องราวตามประเด็นที่ศึกษาและตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 สุดท้ายนำเสนอเพื่อเปรียบเทียบเรื่องราวที่แตกต่างกัน

3.2.6 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 3 ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวก่อน ขณะ และหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จำนวน 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 2 สัปดาห์ โดยชั่วโมงที่ 3 ให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อเท็จจริงจากกระบวนการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 2 และ 3 จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนสร้างผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์เป็นงานรายบุคคลนอกชั่วโมงเรียนเพื่อใช้ในการประเมินผลงานในระยะที่ 3

3.2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลงานการอธิบายทางประวัติศาสตร์รายบุคคลครั้งที่ 3 ในกลุ่มของตนเองในชั่วโมงที่ 4 จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์แล้วเขียนอธิบายเรื่องราวตามประเด็นที่ศึกษาและตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 สุดท้ายนำเสนอเพื่อเปรียบเทียบเรื่องราวที่แตกต่างกัน

3.3 ขั้นตอนหลังการทดลอง หลังจากผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ระยะ เพื่อศึกษาพัฒนาการในการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตรคีร์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบประเมินพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็ค โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็คโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) ปรากฏผลดังนี้

การวิเคราะห์การอธิบายทางประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 - 3 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเมื่อทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) เพื่อศึกษาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็คในแต่ละช่วงของการวัดซ้ำต้องไม่แตกต่างกัน (Homogeneity of Variances) โดยประเมินจาก Mauchly's Test of Sphericity ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า ความแปรปรวนของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงของการวัดไม่แตกต่างกัน (Mauchly's $W = 2.250$, ค่า $p = .325$) แสดงว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของ Mauchly's Test of Sphericity จึงรายงานผลโดยใช้ค่า Sphericity Assumed ในตาราง Test of Within-subjects Effect

ตาราง 1 ผลการทดสอบความแปรปรวนของการอธิบายทางประวัติศาสตร์

ตัวแปร	SS	df	MS	F	p	ผลต่างของคะแนนเทียบแต่ละระยะ
การอธิบายทางประวัติศาสตร์	18.317	2	9.158	62.938	<.001	ระยะที่ 2 > ระยะที่ 1
					<.001	ระยะที่ 3 > ระยะที่ 1
					<.001	ระยะที่ 3 > ระยะที่ 2

จากตาราง 1 พบว่า ค่า Sphericity Assumed ของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ได้ $p = <.001$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนแต่ละช่วงเวลามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความแตกต่างของคะแนนในแต่ละระยะดังนี้ ระยะที่ 2 มากกว่าระยะที่ 1 มีค่าเท่ากับ .575 (S.D. = .75) ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการอธิบายทางประวัติศาสตร์ระยะที่ 3 มากกว่าระยะที่ 2 มีค่าเท่ากับ .375 (S.D. = .87) และผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการอธิบายทางประวัติศาสตร์ระยะที่ 3 มากกว่าระยะที่ 1 มีค่าเท่ากับ .950 (S.D. = .93) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็คสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีพัฒนาการจากระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 สูงขึ้นในทุกระยะ

ตาราง 2 ผลการศึกษาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ์

พฤติกรรมบ่งชี้ การอธิบายทาง ประวัติศาสตร์	คะแนน เต็ม	ระยะ/แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้								ค่า เฉลี่ย รวม	S.D.		
		ระยะที่ 1 (แผนฯ ที่ 1)			ระดับ คุณภาพ	ระยะที่ 2 (แผนฯ ที่ 2)		ระดับ คุณภาพ	ระยะที่ 3 (แผนฯ ที่ 3)			ระดับ คุณภาพ	
		M	S.D.	M		S.D.	M		S.D.				
การตีความข้อมูลหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ถึง สาเหตุและผลกระทบ	3	.60	.744	ปรับปรุง	1.60	.672	ดี	2.25	.899	ดี	1.484	.564	
การเล่าเรื่องราวจาก หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ตามลำดับ เวลาที่สอดคล้องกับบริบท อย่างสมเหตุสมผล	3	1.85	.362	ดี	2.00	.000	ดี	2.10	.379	ดี	1.983	.182	
ค่าเฉลี่ยรวม	3	1.225	.438	พอใช้	1.800	.336	ดี	2.175	.550	ดี	1.733	.324	

จากตาราง 2 พบว่า พัฒนาการของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ์สูงขึ้น โดยระยะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ระยะที่ 1 เท่ากับ 1.225 (S.D. = .438) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ ระยะถัดมามีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้นคือ ระยะที่ 2 เท่ากับ 1.800 (S.D. = .336) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดี และระยะที่มีค่าคะแนนสูงที่สุดคือ ระยะที่ 3 เท่ากับ 2.175 (S.D. = .550) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ์เป็นรายพฤติกรรมบ่งชี้พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 คือ การตีความข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ถึงสาเหตุและผลกระทบ โดยที่ระยะที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ .60 อยู่ในระดับปรับปรุง (S.D. = .744) ระยะที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 1.60 อยู่ในระดับดี (S.D. = .672) และระยะที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.25 อยู่ในระดับดี (S.D. = .899) พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2 คือ การเล่าเรื่องราวจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลาที่สอดคล้องกับบริบทอย่างสมเหตุสมผล โดยที่ระยะที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 1.85 อยู่ในระดับดี (S.D. = .362) ระยะที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.00 อยู่ในระดับดี (S.D. = .000) และระยะที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.10 อยู่ในระดับดี (S.D. = .379)

ภาพ 2 พัฒนาการของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ์ ในภาพรวม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็ค พบว่า พัฒนาการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแตร็คสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแตร็คถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (Drake & Brown, 2003) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติกิจกรรมทางประวัติศาสตร์อันส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามมาตรฐานของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของ National Center for History in the Schools (1996) ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแตร็ค มีลักษณะเด่นคือ นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังที่ Gottschalk (1950) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนพิจารณาข้อมูลผ่านการตีความตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีการวิเคราะห์และเรียบเรียงผ่านการเขียนจะส่งเสริมกระบวนการเขียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้แต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแตร็คมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนดังนี้

ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนยกตัวอย่างเพื่อเป็นกรอบแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์จากข้อมูลและ/หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Reisman & Wineburg (2008) ที่กล่าวว่า การทำความเข้าใจทางประวัติศาสตร์นั้นผู้สอนสามารถใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อตอบคำถามสำคัญที่นักเรียนกำหนดขึ้น อันนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวทางที่นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบซึ่งสอดคล้องกับ White (1973; อ้างถึงใน Martin, 1986) ที่กล่าวว่า การอธิบายทางประวัติศาสตร์ต้องมีการสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับสาเหตุ มีตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมเข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักฐานหลัก ส่งเสริมการอธิบายทางประวัติศาสตร์ในพฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 คือ การตีความข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ถึงสาเหตุและผลกระทบ โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญเพื่อให้นักเรียนอภิปรายในบริบทต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Taylor & Young (2003) ที่กล่าวว่า ความสามารถของนักเรียนหลังได้ศึกษาหลักฐานที่ครูจัดเตรียมให้นักเรียนจะสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ลักษณะของหลักฐานด้วยการโต้แย้งเพื่อให้ได้หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือสำหรับการนำเสนอข้อมูลอันเป็นลักษณะหนึ่งของการอธิบายทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระยะที่ 1 พบว่า นักเรียนใช้เวลาในการตีความหลักฐานค่อนข้างนานเนื่องจากภาษาที่ปรากฏในหลักฐานเป็นภาษาของผู้เขียนในอดีตจึงต้องมีการตีความและทำความเข้าใจอย่างระมัดระวัง

ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล นักเรียนสามารถเข้าถึงเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐานได้หลากหลายเพื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของสาเหตุและผลกระทบ เหตุการณ์ที่ปรากฏและลักษณะลำดับการเล่าเรื่องที่เป็นแนวทางให้นักเรียนมีรูปแบบการอธิบายทางประวัติศาสตร์ได้น่าสนใจขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jensen (2008) และ Davison (2012) กล่าวว่า การนำบริบททางประวัติศาสตร์มาใช้อธิบายเหตุการณ์ นักเรียนจำเป็นต้องมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อถือได้มาใช้ประกอบคำอธิบายควรเพิ่มน้ำหนักและความน่าเชื่อถือให้กับการอธิบายของตนเอง

ขั้นที่ 4 ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการสืบค้น วิเคราะห์ตีความและสังเคราะห์ข้อมูลช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียนอย่างลึกซึ้งโดยผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้อย่างถูกต้องและนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ดังที่ ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) กล่าวว่า ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Drake & Brown (2003) ที่ระบุว่า การที่นักเรียนได้ค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้มีความสัมพันธ์กับหลักฐานที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ถือเป็นการส่งเสริมประสบการณ์เรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อค้นพบ นักเรียนสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน เมื่อนักเรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองในแต่ละระยะจะช่วยให้เห็นแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของตนเองสำหรับการเรียนรู้ในระยะถัดไป กระบวนการนี้สอดคล้องกับงาน สอวศ์ ดำเนินสวัสดิ์ (2550) ที่ระบุว่า ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องราวที่ศึกษาจากขั้นตอนปัจจุบัน พร้อมนำไปปรับปรุงผลงานการเรียนรู้ในระยะต่อไปซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจประเด็นทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจน และยังสอดคล้องกับ วงเดือน นาราสัจ (2548) ที่กล่าวว่า การศึกษาทางประวัติศาสตร์ควรดำเนินการด้วยการเรียบเรียงเนื้อหาตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนต้องแสดงออกอย่างเป็นกลาง มีความระมัดระวังในการตรวจสอบและตีความข้อเท็จจริง รวมถึงใช้วิจารณ์ญาณและเหตุผลในการเลือกใช้ข้อมูล โดยเฉพาะในกรณีที่ข้อมูลมีความหลากหลายหรือบางส่วนขัดแย้งกัน การสะท้อนความคิดที่แตกต่างอย่างเหมาะสมผ่านการอธิบายทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางวิชาการ และสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมมากขึ้นในมุมมองของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์

จากผลการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแบบแต่อร์มีความสำคัญในการพัฒนาการอธิบายทางประวัติศาสตร์ผ่านการตรวจสอบจากการเล่าเรื่องราวตามลำดับเวลาและบริบททางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบที่สะท้อนถึงความเข้าใจในประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับ Savage & Armstrong (1992) ที่กล่าวว่า การสอนประวัติศาสตร์ช่วยให้นักเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีตสามารถนำแนวคิดที่ได้มาศึกษาเพื่อเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบันอย่างลึกซึ้งอันเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษาประวัติศาสตร์ ทั้งนี้หากพิจารณาถึงระดับคุณภาพของการพัฒนาการอธิบายทางประวัติศาสตร์รายพฤติกรรมทั้ง 2 ตัวบ่งชี้มีคะแนนเพิ่มขึ้นตามลำดับในแต่ละระยะแต่ยังไม่สามารถพัฒนาไปได้ถึงในระดับดีมากจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้วิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาให้ไปถึงในระดับดีมากในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแต่อร์เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจและนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรมีความรู้และความสามารถในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการสืบค้น

หลักฐาน แนะนำแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายให้นักเรียนได้และสามารถตีความหลักฐานได้อย่างชัดเจน และหลากหลายมุมมองเพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน

2. การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแต่ศักราชแต่ละขั้นตอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นในแต่ละระยะ มีข้อเสนอแนะในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ครูควรเตรียมข้อมูลที่เพียงพอและหลากหลายเพื่อให้นักเรียนสามารถตั้งประเด็นศึกษาได้อย่างครอบคลุม รวมถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ และสามารถตั้งคำถามสำคัญได้ นอกจากนี้ควรเน้นย้ำให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลระหว่างดำเนินกิจกรรม ภายใต้วงเวลาที่กำหนดเพื่อนำเสนอผลการค้นคว้าและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มต่อไป

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักฐานหลัก ครูควรให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำระหว่างที่นักเรียนวิเคราะห์หลักฐานเพื่อช่วยให้นักเรียนตีความหลักฐานที่ซับซ้อนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะหลักฐานที่ปรากฏสำนวนภาษาของคนในอดีตซึ่งอาจต้องใช้ความระมัดระวังในการตีความ

ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล ครูควรยกตัวอย่างการเปรียบเทียบข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจการเปรียบเทียบได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านและเปรียบเทียบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการวิเคราะห์และตีความที่ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูควรให้นักเรียนศึกษาผลงานการเขียนหรือเรื่องเล่าที่มีความหลากหลายและเพียงพอเพื่อนำไปสู่การเรียบเรียงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างน่าสนใจ การกระตุ้นความคิดของนักเรียนในการนำเสนอเหตุการณ์ในมุมมองที่แตกต่างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อค้นพบ ครูควรให้นักเรียนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเปรียบเทียบผลงาน ข้อค้นพบ และอภิปรายถึงความแตกต่างของมุมมองจะช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการศึกษาในลักษณะที่หลากหลายและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

3. การปรับเกณฑ์คะแนนให้เหมาะสมกับช่วงเวลาในการทดลอง บริบทการเรียนรู้และช่วงวัยของนักเรียน โดยอาจตั้งเกณฑ์ใหม่ที่สะท้อนพัฒนาการที่เหมาะสมกับนักเรียน รวมทั้งการขยายระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสอนแต่ศักราชจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกฝนสำนวนและทักษะการเขียนได้มากขึ้น

4. การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ด้วยการเสริมเทคนิคการเขียนเล่าเรื่องจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากเทคนิคนี้จะช่วยให้เห็นพัฒนาความสามารถในการอธิบายทางประวัติศาสตร์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศักราชสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการการอธิบายทางประวัติศาสตร์ ผู้ที่สนใจสามารถนำกระบวนการเรียนการสอนแต่ศักราชไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ความสามารถ กระบวนการ และความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ได้ต่อไป เช่น การโต้แย้งทางประวัติศาสตร์ การตัดสินใจทางศีลธรรมในประวัติศาสตร์ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ การวิจัยทางประวัติศาสตร์ และการเชื่อมโยงความรู้ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการอธิบายทางประวัติศาสตร์ผ่านการเขียน ซึ่งพบว่า พฤติกรรมบ่งชี้การเล่าเรื่องราวจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลาที่สอดคล้องกับบริบทอย่างสมเหตุสมผลเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ที่พัฒนาได้ยาก ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงช่วงวัย เวลา และเลือกใช้กระบวนการเรียนการสอนหรือเทคนิคที่เหมาะสมกับการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ดังกล่าว

3. งานวิจัยนี้ได้ใช้เครื่องมือแบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ผ่านการเขียนเพื่อวัดพฤติกรรมการอธิบายทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่สนใจสามารถพัฒนาเครื่องมือแบบประเมินการอธิบายทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เช่น การสร้างผังกราฟิก การพูดเล่าเรื่อง การทำโครงงาน และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. (2559). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/37616>
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัชมิยะ. (2525). *หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2524). การแปลความหมายข้อมูล. ใน *การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การวิจัยทางการศึกษา ณ สภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาตยา อิงคนารณ และวนิดา ตรยางกูร. (2536). *ประวัติศาสตร์นิพนธ์*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วงเดือน นาราสาจ. (2548). *ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนาการ*. ภาควิชาประวัติศาสตร์.
- วิศัลย์ศยา รุดติษฐ์. (2553). *สรุปประมวลเนื้อหาวิชาภาษาไทย การใช้ภาษา*. <https://curadio.chula.ac.th/Images/Class-Onair/th/2010/th-2010-08-19.pdf>
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรมณ์. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เดอะโนว์เลจเซ็นเตอร์.
- สวางค์ ดำเนินสวัสดิ์. (2550). *การอธิบาย การบรรยาย และการพรรณนา*. <https://curadio.chula.ac.th/Images/Class-Onair/th/2007/th-2007-12-20.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อ.พ.เดท.pdf>
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2558). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้”*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). *การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สืบแสง พรหมบุญ. (2523). สถานะของวิชาการในประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. ใน *สถานะของวิชาประวัติศาสตร์ปัจจุบัน: เอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์. สมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย*.
- อดิสร คักดีสูง. (2550). การวิจัยประวัติศาสตร์สำหรับครูสังคม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 7(1), 29 - 41. <http://kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/2633/1/%E0%B8%AD%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%A8%E0%B8%A3%20%E0%B8%A8%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B9%8C%E0%B8%AA%E0%B8%B9%E0%B8%87.pdf>
- Collingwood, R.G. (1978). *The Idea of History*. Oxford University Press.
- Davison, C. M. (2012). It Is Really Hard Being in Their Shoes. *Developing Historical Empathy in Secondary School Students*. The University of Auckland.
- Drake, F. & Brown, S. (2003). A Systematic Approach to Improve Students' Historical Thinking. *The History Teacher*, 36(4), 465 - 489.
- Gardiner, P. L. (1968). *The Nature of Historical Explanation* (Vol. 2023). https://archive.org/details/natureofhistoric0000unse_z4k9/page/n7/mode/2up
- Gottschalk, L. R. (1950). *Understanding History: A Primer of Historical Method*. The University of Chicago.
- Jensen, J. (2008). Developing Historical Empathy through Debate: An Action Research Study. *Social Studies Research and Practice*, 3(1).
- Martin, W. (1986). *Recent Theories of Narrative*. Cornell University Press.
- Maza, S. (2017). *Thinking About History*. The University of Chicago.
- National Center for History in The Schools. (1996). *Introduction to Standards in Historical Thinking*. <https://phi.history.ucla.edu/nchs/historical-thinking-standards/>
- Reisman, A. & Wineburg, S. (2008). Teaching the Skill of Contextualizing in History. *The Social Studies*, 99(5), 202 - 207.
- Roth, P. A. (2020). *The Philosophical Structure of Historical Explanation*. Northwestern University Press.
- Ruff, Thomas P. & Nelson, J. T. (1998). *Classroom-Ready Activities for Teaching History and Geography in Grades 7-12*. Allyn and Bacon
- Savage, T. V. & Armstrong, D. G. (1992). *Effective Teaching in Elementary Social Studies*. Maxwell Macmillan International.
- Spring, H. T. (1985). Teacher Decision Making: A Metacognitive Abilities of L2 Learners. *Language Learning*, 37, 573 - 592.

Taylor, T. & Young, Carmel. (2003). *Making History: A Guide for the Teaching and Learning of History in Australian Schools*.

<https://hyperhistory.org/images/assets/pdf/complete.pdf>Wendell, 2020

Wendell, J. (2020). *Teaching and Learning Historical Explanation – Teacher and Student Cases from Lower and Upper Secondary History*. Faculty of Arts and Social Sciences, Karlstad University Studies.

White, M. G. (1943). Historical Explanation. *Mind*, 207(5), 212 - 229.

